

Letters to Editor

Covid-19 Pandemic: The Effect of Education Based on a Health Belief Model Rather than Focus on Fear for Disease Control

Abbas Hosseinalipour¹ , Siamak Mohebi^{1*}

¹ Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

DOI: 10.29252/qums.14.9.85

***Corresponding Author:**

Siamak Mohebi;
Department of Health Education and Health Promotion, School of Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

Email:
smohebi@muq.ac.ir,
mohebisiamak@yahoo.com

Received: 12 Sep, 2020
Accepted: 15 Dec, 2020

پاندمی Covid-19: اثر آموزش بر اساس مدل اعتقاد بهداشتی جهت کنترل بیماری به جای تمرکز بر ترس

سید عباس حسینعلی پور^۱ ، سیامک محبی^{۱*}

^۱ گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

*نویسنده مسئول مکاتبات:

سیامک محبی؛ گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

آدرس پست الکترونیکی:

smohebi@muq.ac.ir,
mohebisiamak@yahoo.com

لطفاً به این مقاله به صورت زیر استناد نمایید:

Hosseinalipour A, Mohebi S. Covid-19 Pandemic: The Effect of Education Based on a Health Belief Model Rather than Focus on Fear for Disease Control. Qom Univ Med Sci J 2020;14(9):85-87. [Full Text in Persian]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۲۵

معرض خطر و مستعد ابتلا بداند، عمق پیامدهای بالینی، پزشکی و اجتماعی را درک کند، فواید و قابل اجرا بودن رفتار پیشگیرانه را باور نماید، عوامل بازدارنده رفتار را کم‌هزینه بیابد و خود را در انجام رفتار پیشگیری‌کننده توانمند ببیند تا در نهایت رفتار صحیح را انتخاب کند (۴). در ادامه به برخی از سازه‌های مدل و نمونه‌های آموزشی در این زمینه اشاره شده است:

۱- **حساسیت درک شده:** مثال: "با توجه به همه‌گیری بیماری ناشی از Covid-19، خطر جدی بوده و ممکن است هر فردی اعم از زن، مرد، بزرگسال و خردسال به این بیماری مبتلا شوند".

۲- **شدت درک شده:** مثال: "از آنجایی که دارو و واکسنی برای این بیماری وجود ندارد؛ بنابراین می‌تواند بسیار مرگ‌بار بوده و عوارض جبران‌ناپذیری را برای دستگاه قلبی-عروقی، کلیوی و غیره به همراه داشته باشد".

۳- **منافع درک شده:** مثال: "اگر هر شخص از ماسک استفاده کند، زنجیره انتقال بیماری قطع می‌شود".

۴- **موانع درک شده:** مثال: "اگر امکان خرید ماسک جراحی را ندارید و یا تهیه آن ممکن نیست، می‌توانید از ماسک پارچه‌ای استفاده نمایید".

براساس این مدل، هنگامی که تهدید جدی گرفته شود، تمرکز بر اتخاذ رفتار پیشگیرانه بیشتر می‌شود و مردم اثربخشی توصیه‌های بهداشتی را باور می‌کنند؛ از این رو پیشنهاد می‌شود سیاستگذاران حوزه سلامت با تکیه بر یافته‌های علمی و پژوهشی، در راستای ترغیب مردم به اتخاذ رفتارهای پیشگیری‌کننده از ابتلا به بیماری برنامه‌ریزی و اقدام نمایند.

از دسامبر سال ۲۰۱۹، شهر ووهان چین شاهد طغیان بیماری ناشی از Covid-19 بود (۱). با گسترش این بیماری در چین و پس از آن در سایر نقاط جهان، وزارت بهداشت ایران ضمن شناسایی موارد مشکوک به کرونا ویروس جدید در قم، در تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۳۰ نتیجه آزمایش دو نفر از آن‌ها را مثبت اعلام نمود. برای کنترل بیماری، دولت مدارس و دانشگاه‌ها را تعطیل کرد و از مردم درخواست نمود که در منازل بمانند. همچنین به منظور کنترل بیماری، طرح غربالگری Covid-19 طی چند مرحله توسط مراقبین سلامت در سطح کشور انجام شد. در حال حاضر، سازمان جهانی بهداشت بر امر آموزش در مهار و کنترل بیماری تأکید دارد (۲). افزایش مرگ و میر بیماری ناشی از این بیماری، نبود دارو و درمان مناسب و همچنین تحمیل اجباری محدودیت‌های اجتماعی موجب ترس در سطح جامعه گردیده است که این مهم عمومی‌ترین واکنش ناشی از مواجهه با این بیماری می‌باشد. مطالعات نشان داده‌اند که وقتی با افزایش بروز موارد بیماری مواجه می‌شویم، ترس ناشی از آن نیز افزایش یافته و سبب می‌شود که افراد در جامعه کمتر حضور پیدا کنند. با کاهش ترس در بین مردم و افزایش حضور آن‌ها در جامعه، مجدداً میزان بیماری افزایش می‌یابد (۳)؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که ترس عامل مهمی برای کنترل بیماری نبوده و ضرورت دارد برای پیشگیری و کنترل بیماری‌های نوپدید، آموزش به روش علمی و مبتنی بر مدل‌های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت در اولویت قرار گیرد. یکی از مدل‌هایی که در سطح فردی مورد استفاده قرار می‌گیرد، مدل اعتقاد بهداشتی است که می‌تواند جایگزین مناسبی برای ترس باشد. براساس این مدل، تصمیم فرد برای اتخاذ یک رفتار بستگی دارد به ادراک شخص و اینکه چقدر خود را در

References:

- Zhou F, Yu T, Du R, Fan G, Liu Y, Liu Z, et al. Clinical course and risk factors for mortality of adult inpatients with COVID-19 in Wuhan, China: a retrospective cohort study. *Lancet* 2020;395(10229):1054-62. [PMID: 32171076](#)
- World Health Organization. COVID-19 strategy update. Geneva: World Health Organization; 2020. [Link](#)
- Epstein JM, Parker J, Cummings D, Hammond RA. Coupled contagion dynamics of fear and disease: mathematical and computational explorations. *PLoS One* 2008;3(12):e3955. [PMID: 19079607](#)
- Glanz K, Rimer BK, Viswanath K. Health behavior and health education: theory, research, and practice. New Jersey: John Wiley & Sons; 2008. [Link](#)